

INTRODUKTION 2026

Till dig som ska fatta beslut om framtidens avfall och resurser

Är svensk avfalls- hantering hållbar?

Sverige är ett föregångsland inom avfalls-
hantering, med hög materialåtervinning,
effektiv energiåtervinning och lite deponering.
Din kommun ansvarar för insamlingen och
behandlingen av kommunalt avfall och är
en viktig del av utvecklingen.

Genom kommunens arbete kan mer avfall förebyggas,
återanvändas och tas till vara som material eller energi.
Kommunerna ansvarar för hanteringen av hushållsavfall
och står för innovation och utveckling – kommunerna är
ledande i att ta tillvara avfall som material eller energi.

EU skärper reglerna för förpackningar, cirkulära produkter,
ekodesign och inför produktpass och reparationsrätt.
Samtidigt ska fastighetsnära insamling vara införd i hela
Sverige senast 2027.

De kommande åren blir avgörande för att nå EU:s och
våra nationella mål genom att minska avfallsmängderna,
öka återanvändning och materialåtervinning samt fasa
ut farliga ämnen ur kretsloppet.

AVFALLSHANTERINGEN FUNGERAR I GRUNDEN VÄL – MEN AVFALLSMÄNGDERNA ÖKAR

Vi konsumerar mer resurser än vad som är hållbart.
Kommuner och näringsliv behöver därför långsiktiga
spelregler för att kunna planera investeringar och
utveckla cirkulära materialflöden.

Varför är avfalls- hantering en viktig samhällsfråga?

Utan en fungerande avfallsinsamling skulle avfall snabbt skapa miljö- och hälsoproblem. Samtidigt skulle värdefulla resurser gå förlorade.

Svensk avfallshantering bidrar till att nå Sveriges klimatmål om nettonollutsläpp senast år 2045, och till att minska klimatutsläppen nationellt och globalt. Genom att till exempel producera energi och biogödsel från avfall stärks också Sveriges försörjningstrygghet och bidrar till omställningen av Europas energiförsörjning och RepowerEU.

Avfallshantering är därför inte bara en miljöfråga, utan också en viktig del av samhällets resurshantering och infrastruktur. Den behöver komma in tidigt i samhällsplaneringen.

**”För hela
samhällets
välfärd”**

Vem gör vad?

En stor del av avfallslagstiftningen beslutas på EU-nivå. EU driver också utvecklingen inom cirkulär ekonomi genom bland annat krav på cirkulär design, återvunnet material och kemikaliekontroll.

Riksdag och regering genomför EU:s lagstiftning och beslutar om nationella lagar som styr utvecklingen i Sverige.

Myndigheter ansvarar för tillsyn och genomförande. Kommunen ansvarar för insamling av hushållsavfall, inklusive förpackningsavfall sedan 2024, samt för tillstånd och tillsyn. Kommunen kan organisera verksamheten i förvaltning, bolag eller kommunalförbund. Många kommuner anlitar privata entreprenörer för insamlingen, men behåller ansvaret gentemot invånarna.

Hushållen ska sortera sitt avfall enligt kommunens regler och bidra till att minska avfallsmängderna och öka återanvändningen.

Producenterna ansvarar för avfall inom producentansvaret, till exempel förpackningar och elavfall. Det innebär att producenterna ska finansiera insamling och sköta materialåtervinning.

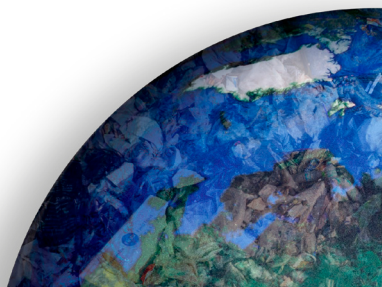
Verksamheter ansvarar som grundprincip för sitt eget avfall och ska själva hantera det eller anlita återvinningsentreprenörer.

Går cirkulär ekonomi ihop med avfallshierarkin?

Ja. EU:s nya regler stärker avfallshierarkin genom krav på cirkulär design, spårbarhet och kvalitet. Det gynnar återanvändning, reparation och materialåtervinning.

Den kommunala avfallssektorn får en allt viktigare roll som leverantör av återvunnet material till industrin, inklusive kritiska råvaror, och möjliggörare för cirkulära

materialflöden. Kommunen har därför en central roll i att skapa fungerande system och utveckla samarbetet med näringslivet.

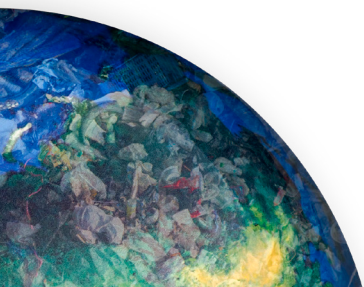
Hur kan beslutsfattare agera för att skapa en mer cirkulär ekonomi?

Beslutsfattare både på nationell och lokal nivå kan skapa bättre förutsättningar för att produkter används längre och för en avfallshantering i världsklass, men det är i kommunen som mycket av avfallspolitiken omsätts i praktiken.

Du som kommunpolitiker fattar beslut om hur insamlingen ska genomföras, taxor, investeringar, upphandlingar, energi- och klimatplanering samt hur den kommunala servicen ska utvecklas. Därför har du som kommunal beslutsfattare en viktig roll i omställningen till en mer cirkulär och resurseffektiv ekonomi.

Några frågor är särskilt centrala:

- Kommunen behöver skapa förutsättningar för att minska avfallsmängderna och öka återbruk och materialåtervinning, bland annat genom samhällsplanering, upphandling och information till invånare och verksamheter. Samtidigt behöver Sverige och EU driva på utvecklingen av produkter som håller längre, går att reparera, innehåller mer återvunnet material och är lättare att återvinna.
- Den nationella politiken behöver ge kommunerna långsiktiga och tydliga villkor för investeringar i energiåtervinning, biogas och ny teknik som avfalls-CCS. Det är viktigt både för klimatomställningen och för en trygg energiförsörjning.
- Ansvarsfördelningen mellan kommuner, producenter och verksamheter behöver bli tydligare, särskilt när det gäller ansvar för insamling, finansiering och information. Oklara roller leder till högre kostnader, sämre sortering och mer administration. Tydliga roller ger bättre service och större miljönytta.
- Beredskap och robusthet behöver större fokus. Avfallshanteringen måste fungera även vid störningar och kriser. Genom energiåtervinning, biogas, materialåtervinning och cirkulära flöden bidrar avfallssektorn både till energiförsörjning och tillgång till viktiga råvaror. Avfallshanteringen är därför inte bara en miljöfråga, utan också en strategisk fråga för samhällets robusthet och försörjningsberedskap.

Vad är Avfall Sverige?

Avfall Sverige är branschorganisationen för avfallshantering och företräder främst kommunerna. Privata aktörer är associerade medlemmar. Vi stödjer kommuner med kunskap, statistik och vägledning för att möjliggöra välgrundade politiska beslut.

Vi verkar för en hållbar och innovativ avfallshantering där vi samverkar med andra utifrån vårt samhällsansvar. Vår vision är en framtid utan avfall. Därför påverkar, utvecklar och samverkar vi för en framtid där avfall förebyggs, återvinns och ses som en resurs.

Läs mer på avfallsverige.se.

Där finns också en kortare e-utbildning, "Avfallskunskap för politiker".

Detta behöver du som förtroendevald veta:

- Kommunen ansvarar för insamling av hushållsavfall.
- Du är med och fattar beslut om taxor, investeringar och hur systemen ska utformas.
- EU sätter stora delar av regelverket.
- Avfallshanteringen påverkar klimat, ekonomi och beredskap.
- Långsiktiga beslut är avgörande för att systemen ska fungera och utvecklas

Kontakta oss gärna!

TONY CLARK

vd Avfall Sverige
tony.clark@avfallsverige.se
072-245 22 20

KATARINA SUNDBERG

Samhällspolitisk rådgivare
katarina.sundberg@avfallsverige.se
072-062 40 40

WWW.AVFALLSVERIGE.SE

<https://www.avfallsverige.se/utbildning/webbkurser/avfallskunskap-for-politiker/>
www.sopor.nu

Blatzarsgatan 25 | 211 36 Malmö
040-35 66 00 | info@avfallsverige.se

EN HÄLSNING FRÅN AVFALL SVERIGE KOMMUNERNAS BRANSCHORGANISATION INOM AVFALLSHANTERING

Som förtroendevald i en kommun påverkar du hur resurser används, klimatutsläpp kan minska och hur en viktig samhällsservice fungerar. Här får du en kort introduktion till avfallssystemet, kommunernas ansvar och din roll i det.

